

nə lirik-fəlsəfi şair səviyyəsinə qaldırılmışdır. Rəşad Məcidin yaradıcılığı sosiyyalizmə çevrilən, isə İsa Həbibbəyli onu "Bütün yənləri ilə yaradıcı" bir söz adamı kimi təqdim edir. İlk kitabından başlayaraq R. Məcidin poetik yaradıcılığında Məmməd Araz əvəzinin və intonasiasının hiss edilməsi, şeirlərində dərin bir lirizmin müşahidə olunması, lirik düşüncələrin təbii daxili poetik monoloqa çevrilməsi, şairin "ışıqlı düşüncələrin şeiriyyətini" yaratması bənzərsiz, hədi isin əlamətləri kimi yaddaşlara hopur. "Lirik romantik baxışla poetik təhkiyənin və süjet əlamətlərinin sintezi Rəşad Məcid şeirinin fərdi özünəməxsusluğunu təyin edir". (İsa Həbibbəyli)

Heydər Əliyevin qədrətli şəxsiyyətinin "Şəxsiyyət və zaman" adında möhtəşəm romanı yaratmaq yazıçı-publisist Elmira Axundovanın, öz yaradıcılığında idrak və zəhmətlə vəhdətdə yığılan universallığı yaşatmaq yazıçı Hidayətin, əlilliklə şairliyi doğrultmaq ilə bu sahələrin sintezi əsasında şeir yazmaq Hikmət Mahmudun, miniatür satirik nəsrin əsas yaradıcısı kimi tanınmaq Xeyrəddin Qocanın, şeirlərinin insanlara əbədi müraciətdən yığılan monoloqlardan ibarət olması Nuriyyə Gündən, insanı günəşə bərabər tutmaq İsa İsmayilzadənin, poeziyanı ömrün günəşli nöğmələri hesab etmək Elman Həbibin, peyzaj lirikasında daha şairinə görünmək Asim Yedigənin yaradıcılığının əsas xüsusiyyətləri kimi sosiyyalizmə çevrilir.

İsa Həbibbəyli öz tədqiqatları ilə obyekt seçdiyi sənətkarlar və araşdırıldığı ədəbi-elmi problemlər barədə yeni təhlillər aparmaq üçün yeni yollar göstərir. Müraciət etdiyi yazıçının hər bir əsərini onun biqrafiyası və bütöv yaradıcılığı fonunda dəyərləndirmək, əsərin ədəbi-mədəni bir fakt kimi rolunu və ədəbiyyat tarixi ilə əlaqələrini müəyyən etmək, hədi nümunənin imkan verdiyi dərəcədə ədəbiyyat nəzəriyyəsi və ədəbi-tənqidi fikirlə əlaqələrini aşkarlamaq, hər bir ədəbi faktla nəzər davranmanın nümunəsini göstərmək və onu ədəbi-elmi fikrin istinad nöqtəsinə çevirmək, diqqəti yazıçıların şəxsiyyətindən ayrı təsəvvür edilməyən ensiklopedik sosiyyal informasiyalara yönəltmək, sənətkarın yaradıcılığı ilə vətəndaşlıq mövqeyi arasındakı harmoniyayı üzə çıxarmaq, ədəbiyyatın dövlətçilik ənənələri ilə bağlı hədəflərini nişan vermək - bütün bunlar İsa Həbibbəylinin ədəbi-elmi düşüncəsinin aydın və təkrəredilməz mənzərəsinin ifadəsidir.

Ədəbiyyat tarixçiliyini ədəbiyyat nəzəriyyəsi ilə vəhdətdə təqdim etmək, ədəbi fikrin inkişaf yolu ilə hədi düşüncənin mahiyyətinin sintezini açıb göstərmək akademik İsa Həbibbəylinin elmi-nəzəri konsepsiyasının əsasını təşkil edir. Bu mənada, "Ədəbi şəxsiyyət və zaman" kitabı çoxəsrlik Azərbaycan ədəbiyyatının İsa Həbibbəyliyə məxsus fərqli bir səhnəyə gəlməsi ilə bərabər, həm də ədəbiyyatın şəxsiyyətlə zamanın harmoniyasına ifadə etməsi qənaətini ayrı-ayrı dövrlərdə yaşayan proseslərin əsasında elmi cəhətdən ümumiləşdirilməsindən ibarətdir. Müqəddimə kimi təqdim olunmuş "Ədəbiyyat və zaman" əsəsi "Ədəbi şəxsiyyət və zaman" kitabının sadəcə proloqu deyil, nəzəri konsepsiyasıdır: "Yazıçı zamanı düşündürən və qabaqlayan böyük ideallar səviyyəsinə çatdıqda ədəbi şəxsiyyətə çevrilir. Ədəbi şəxsiyyət - möhtəşəm ədəbiyyat məbədinin yük daşıyan divarı, onu çiynində saxlayan dayanıqlı sütun, zaman və ədəbiyyatın irəliləyən at gücüdür."

Görkəmli ədəbiyyatşünas akademik İsa Həbibbəyli ədəbi şəxsiyyətləri və zaman-zamana inkişaf proseslərini zaman və ədəbiyyat münasibətində ümumi əlaqədə tədqiq edib bütöv bir sistem kimi təqdim edən fədakar ədəbiyyatşünaslaşdırma missiyasını "at gücü" miqyasında yerinə yetirməkdə davam edir. Bu mənada, "Ədəbi şəxsiyyət və zaman" kitabı çoxəsrlik Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında sistemli və ümumiləşdirilmiş səbəhlə tədqiqatdır.